

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, faks. (8 5) 268 5187,
el. p. info@teismai.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Teisėjų tarybai

2013-11-04

Nr. 4R-2747-(1.17)

DĖL TEISĖJŲ MANTIJŲ IR ŽENKLŲ IŠDAVIMO IR GALIOJIMO TVARKOS REGULIAVIMO

Teikiame Nacionalinės teismų administracijos parengtus siūlymus dėl teisėjų mantijų ir ženklų išdavimo ir galiojimo tvarkos reguliavimo ir Teisėjų tarybos protokolinio sprendimo projektą.

Teisėjų tarybai pritarus Nacionalinės teismų administracijos siūlymams iš esmės, siūlytume apklausti teismus ir paprašyti įvertinti siūlymą ir pateikti savo nuomonę.

PRIDEDAMA:

1. Siūlymai dėl teisėjų mantijų ir ženklų išdavimo ir galiojimo tvarkos reguliavimo, 3 lapai.
2. Teisėjų tarybos protokolinio sprendimo projektas, 1 lapas.

Direktoriaus pavaduotoja,
atliekanti direktoriaus funkcijas

Reda Molienė

Eglė Gaidelytė, tel. (8 5) 262 6757, trumpasis tel. 7003, el. p. egle.gaidelyte@teismai.lt

SIŪLYMAI DĖL TEISĖJŲ MANTIJŲ IR ŽENKLŲ IŠDAVIMO IR GALIOJIMO TVARKOS REGULIAVIMO

Dėl teisėjų mantijų

Teisėjų mantijos etalonas patvirtintas 2004 m. birželio 25 d. LR Prezidento dekretu Nr. 135. 2005 m. gegužės 20 d. Teisėjų tarybos nutarime Nr. 13P-349 „Dėl teisėjų mantijų bei ženklų dėvėjimo termino nustatymo“ nustatytas 5 metų teisėjo mantijos dėvėjimo terminas, taip pat nurodyta, jog teisėjo mantija grąžinama teismui atleidus ar pašalinus teisėją iš pareigų, o teisėją atleidus iš pareigų sulaukus įstatymų nustatyto pensinio amžiaus arba dėl sveikatos būklės, teisėjo mantija negrąžinama.

Nacionalinės teismų administracijos (toliau – NTA) duomenimis 2004-2005 m. buvo išduota 700 vienetų mantijų, 2006 m. – 9, 2007 m. – 13, 2008 m. – 20, 2009 m. – 25, 2010 m. – 35, 2011 m. – 6, 2012 m. – 28 ir 2013 m. – 9 vienetai mantijų.

Šiuo metu mantijas pagal 2011 m. spalio 25 d. sutartį siuva UAB „Mantija“, vienos mantijos kaina yra 550 Lt. Už mantijas apmokama centralizuotai iš NTA skirtų biudžeto asignavimų.

1. Dėl mantijų keitimo

Nors Teisėjų tarybos 2005 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 13P-349 nustatytas mantijos dėvėjimo terminas yra 5 metai, atsižvelgiant į tai, kad šiam poreikiui finansavimas nėra numatytas (2014 metais teismus reikėtų aprūpinti 641 mantija, kas kainuotų apie 350 tūkst. Lt.), mantijomis aprūpinami tik naujai paskiriami teisėjai.

Siekiant užtikrinti teisėjų dėvimų mantijų reprezentatyvią išvaizdą, tuo pačiu vadovaujantis racionalumo ir objektyvumo principais, siekiant išspręsti susidariusią situaciją, NTA nuomone yra galimos kelios problemos sprendimo alternatyvos:

I alternatyva - pratęsti mantijų dėvėjimo terminą. Pailginus mantijų dėvėjimo terminą, 2014 m. galima būtų išvengti (sumažinti) mantijų keitimo išlaidas. Tačiau, net ir pailginus terminą, susidarytų finansiškai nepalanki situacija, kadangi, pasibaigus terminui, vienu metu tektų keisti itin didelį skaičių mantijų. Atsižvelgiant į tai, terminą galima būtų pratęsti diferencijuojant pagal teismų instancijas, kadangi skirtingų instancijų teismuose mantijos dėvimos skirtingai – pirmos instancijos teismuose žymiai dažniau nei kitose. Tačiau, reikėtų pažymėti, kad netgi to paties teismo turimų mantijų būklė būna skirtinga, todėl, keičiant mantijas pagal dėvėjimo terminą, galimai būtų pakeistos ir pakankamai geros būklės mantijos. Kita vertus pastebėtina, jog pasirinkus šią alternatyvą būtų sudėtinga nustatyti objektyviai pagrįstus naujus mantijos dėvėjimo terminus, o juos pratęsus nebūtų sprendžiama jau šiuo metu prastos būklės mantijų pakeitimo problema.

II alternatyva - mantijas įsigyti atsižvelgiant į kiekvieno teismo poreikį bei jam tenkinti skiriamą finansavimą. Pasirinkus šią alternatyvą planuojant ateinančių metų biudžetą teismai, įvertinę jų teisėjų turimų mantijų būklę vietoje, NTA teiktų informaciją apie būtinų atnaujinti mantijų skaičių. Gauta informacija būtų vertinama planuojant ateinančių metų biudžetą. Priklausomai nuo mantijoms įsigyti skirtų asignavimų, pagamintas mantijų kiekis būtų paskirstomas teismams atsižvelgiant į jų pateiktą informaciją.

Šios alternatyvos įgyvendinimo probleminis aspektas susijęs su teismų pateikiamos informacijos apie mantijų būklę bei jos vertinimo objektyvumo užtikrinimu. Sprendžiant šią problemą galėtų būti nustatomi kriterijai (spalvos išblukimas, medžiagos blizgesys, sudilimas ar pan.), kuriais vadovaujantis būtų galima įvertinti mantijos nusidėvėjimą.

Taip pat, siekiant užtikrinti sprendimų dėl mantijų keitimo objektyvumą, svarstyтина galimybė nustatyti, kad mantijų keitimas yra finansuojamas teismo biudžeto lėšomis perkant mantijas pagal sutartį, kuri su tiekėju būtų sudaryta NTA centralizuotai atlikus viešuosius pirkimus.

Planuojant ateinančių metų biudžetą atsižvelgiant į teismų pateiktą informaciją bei galimybes būtų sprendžiama dėl papildomo finansavimo šiems poreikiams tenkinti skyrimo.

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta aukščiau, NTA siūlytų ne prailginti mantijų dėvėjimo terminą, o pasirinkti II alternatyvą, apsisprendžiant dėl vieno iš aukščiau nurodytų šios alternatyvos įgyvendinimo modelių.

Pažymėtina, jog, jeigu būtų pritarta tvarkai, kad teismai teiktų NTA informaciją apie mantijų poreikį, reikėtų taip pat pakeisti ir Numatomų valstybės biudžeto asignavimų teismams paskirstymo principų ir kriterijų aprašą, patvirtintą 2009 m. lapkričio 27 d. Teisėjų tarybos nutarimu Nr. 13P-167-(7.1.2) ir pakeistą 2011 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 13P-49-(7.1.2) ir 2012 m. gegužės 25 d. nutarimu Nr. 13P-105-(7.1.2).

2. Dėl santykių, susijusių su mantijų išdavimu, apskaita, gražinimu reguliavimo trūkumų

NTA teisėjus mantijomis aprūpina vadovaudamasi LR Teismų įstatymu ir atsižvelgdama į programoje „Teismų centralizuotas aprūpinimas“ skiriamus asignavimus. NTA užsakytos (nupirktos) ir teismams (teisėjams) Atsargų perdavimo-priėmimu aktu perduotos mantijos turi būti įtraukiamos į teismų buhalterinę apskaitą ir nurašomos vadovaujantis Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais, patvirtintais LR Finansų ministro įsakymais, NTA Apskaitos vadovu ir kitais buhalterinę apskaitą reglamentuojančiais teisės aktais. Teisėjų mantijos teismų apskaitoje turi būti priskiriamos ūkiniam inventoriui, kuris gali būti naudojamas daugiau negu vieną kartą. Pažymėtina, jog teismuose sprendimus dėl mantijų nurašymo turėtų priimti komisija, atsižvelgdama į faktinę jų būklę, o ne į Teisėjų tarybos nutarimu nustatytą penkių metų dėvėjimo terminą. Nusidėvėjusių mantijų teismai NTA negrąžina.

Pagal LR Teismų įstatymo 59 str. nuostatas teisėjas prisiekia dėvėdamas teisėjo mantiją, todėl praktikoje, Teisėjų tarybai pritarus dėl teisėjų skyrimo, būsimiems teisėjams pagal jų nurodytus duomenis užsakomos mantijos, kurių siuvimas užtrunka 2 savaites ir jas teisėjai atsiima prieš teikdami priesaiką. Teisėjui pereinant į kitą teismą, jis pasiima kartu su savimi ir mantiją. Tačiau būna atvejų, kuomet teisėjai atsisako teisėjo karjeros ir tokiu atveju mantijos turėtų būti gražintos teismui. Tačiau tvarkos, kuria būtų sustatyta ką tokiu atveju daryti su teisėjo gražinta mantija, nėra.

NTA manytų, kad, atsižvelgiant į faktiškai susiklosčiusią mantijų išdavimo tvarką ir, siekiant aiškesnio sureguliuojimo, tikslinga sureguliuoti aukščiau nurodytus klausimus atsižvelgiant į LR Teismų įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimus.

Dėl teisėjų ženklų

Teisėjų ženklo etalonas yra patvirtintinas 2004 m. liepos 9 d. LR Prezidento dekretu Nr. 152.

2005 m. gegužės 20 d. Teisėjų tarybos nutarime Nr. 13P-349 „Dėl teisėjų mantijų bei ženklų dėvėjimo termino nustatymo“ nustatyta, kad teisėjo ženklas išduodamas visam teisėjo įgaliojimų laikui, taip pat nurodyta, jog teisėjo ženklas gražinamas teismui atleidus ar pašalinus teisėją iš pareigų, o teisėją atleidus iš pareigų sulaukus įstatymų nustatyto pensinio amžiaus arba dėl sveikatos būklės, teisėjo ženklas negrąžinamas.

1. Dėl aprūpinimo ženklais

Teisėjų ženklus NTA įsigyja iš Kazimiero Simanonio, kuris yra ženklo etalono autorius ir autorinių teisių savininkas, teisėjo ženklus gamina pats, neperleisdamas ar nesuteikdamas teisės gaminti kitiems galimiems gamintojams. Per metus nuperkama apie 20 vnt. teisėjų ženklų. Pastarąjį kartą, kuomet buvo užsakyti ir pagaminti ženklai (pagal 2011 m. lapkričio 2 d. sutartį), vienas ženklas kainavo 525 Lt. Pažymėtina, jog 2005 m., užsakant ir gaminant ženklus pirmą kartą, vieno ženklo kaina buvo 453 Lt.

Paminėtina, kad 2011 m., siekiant spręsti didelės ženklų kainos problemą, ištyrus rinką bendraujant su potencialiais tiekėjais, buvo skelbtas ženklų gamybos paslaugų viešasis pirkimas, tačiau jis neįvyko neatsiradus jame dalyvaujantiems subjektams.

Siekiant įsigyti teisėjų ženklus kuo ekonomiškiau naudojant biudžeto lėšas, svarstyti šios alternatyvos.

I alternatyva – teisėjų ženklų gražinimas. Sprendžiant lėšų ženklams gaminti trūkumo klausimą, svarstyti galimybė nustatyti, kad teisėjo ženklas gražinamas ir tais atvejais, kuomet teisėjas atleidžiamas iš pareigų sulaukus įstatymų nustatyto pensinio amžiaus arba dėl sveikatos būklės. Pasirinkus šią alternatyvą, galėtų būti nustatoma, jog teisėjui atleistam iš pareigų sulaukus įstatymų nustatyto pensinio amžiaus arba dėl sveikatos būklės vietoj gražinamo Prezidento dekretu patvirtintą etaloną atitinkančio ženklo atminimui įteikiamas beveik tapatus istorinis teisėjo ženklas arba kitas ženklas. Tokiu būdu tikimasi sutaupyti apie 50-70 proc. teisėjų ženklams įsigyti skiriamų lėšų. Tačiau, atkreiptinas dėmesys, kad, vadovaujantis LR Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 15 str., autorius turi išimtinės teises leisti arba uždrausti atgaminti arba perdirbti kūrinių, platinti jo kopijas, todėl šiuo atveju būtų reikalingas autoriaus leidimas.

II alternatyva – naujo teisėjo ženklo etalono tvirtinimas. Siekiant patvirtinti naujo etalono teisėjo ženklą, būtų organizuojamas viešasis pirkimas, numatant sąlygą, jog sukurtu kūriniu autorinės teisės pirkimo – pardavimo sutartimi yra perduodamos perkančiajai organizacijai. Kadangi autorinės teisės priklausytų išimtinai perkančiajai organizacijai, todėl kiekvienu atveju, atsiradus teisėjų ženklų poreikiui, NTA reiktų skirti lėšų tik ženklų gamybai ir nereiktų atskiro derinimo su autoriumi ir mokėti autorinio atlyginimo. Ženklų gamybos paslaugos būtų įsigyjamos vykdant viešojo pirkimo procedūras iš bet kurio ūkio subjekto, kuris turi teisę verstis atitinkama veikla pasirenkant mažiausią gamybos kainą. Tačiau, siekiant išvengti situacijos, jog nebūtų vienu metu naudojami dviejų skirtingų etalonų teisėjų ženklai, reiktų pakeisti visus šiuo metu esamus teisėjų ženklus naujai sukurtais ir pagamintais, kam turėtų būti skiriamos papildomos lėšos.

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta aukščiau, NTA nuomone, būtų tikslinga svarstyti I alternatyvos (teisėjų ženklų gražinimo), kaip ekonomiškiausios iš aprašytų, įgyvendinimo galimybę.

2. Dėl santykių, susijusių su ženklų išdavimu, apskaita, gražinimu reguliavimo trūkumų

NTA ir teismuose teisėjų ženklai turi būti įtraukiami į buhalterinę apskaitą ir nurašomi vadovaujantis Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais, patvirtintais LR Finansų ministro įsakymais, NTA Apskaitos vadovu ir kitais buhalterinę apskaitą reglamentuojančiais teisės aktais. Teisėjų ženklai NTA apskaitoje priskiriami ūkiniam inventoriui, kuris gali būti naudojamas daugiau negu vieną kartą. NTA įsigytus teisėjų ženklus su Atsargų perdavimo-priėmimu aktu perduoda teismams, kuriuose jie turi būti įtraukiami į apskaitą.

Pažymėtina, kad pagal LR Teismų įstatymo 59 str. nuostatas po priesaikos Respublikos Prezidentas arba Seimo Pirmininkas teisėjui įteikia teisėjų valdžios simbolį – ženklą su Lietuvos valstybės herbu. Praktikoje, atsižvelgiant į tai, kad pagaminti ženklą užtrunka iki 2 mėn., ženklai, priešingai nei mantijos, užsakomi ne po Teisėjų tarybos pritarimo dėl teisėjų skyrimo, o iš anksto pagal sudarytą sutartį nuperkamas didesnis jų kiekis. Ženklus teisėjai atsiima prieš teikdami priesaiką. Teisėjui pereinant į kitą teismą, jis pasiima kartu su savimi ir ženklą, o jei teisėjas gražina ženklą teismui, jis yra perduodamas naujai paskirtam teisėjui.

NTA manytų, kad, atsižvelgiant į faktiškai susiklosčiusią ženklų išdavimo tvarką ir, siekiant aiškesnio sureguliuojimo, tikslinga suregulmentuoti aukščiau nurodytus klausimus, atsižvelgiant į LR Teismų įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimus.

Rengė

Eglė Gaidelytė, tel. (8 5) 262 6757, trumpasis tel. 7003, el. p. egle.gaidelyte@teismai.lt